No. 1716 Zaterdag 18 November 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Dr. Th. G. den Houter

CONTRA

Jhr. Mr. H. M. van Weede.

Het heeft indertijd op Curaçao een heel onpleizierigen indruk gemaakt, dat het rapport van JHR. MR. H. M. VAN WEEDE officiëel verspreid werd door opname daarvan in het *Oranjeboek* 1911.

De reden van deze algemeene misnoegdheid was hierin gelegen, dat nu als het ware door Z. Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken officiëele sanctie gegeven werd aan het vele verkeerde, wat in dat rapport omtrent den algemeenen sanitairen toestand van Curaçao gezegd werd.

Want op het verkeerde in dat rapport viel voor ons het volle licht.

Het moge veel goeds gedaan hebben in zake het verwerpen der Concessie EVERTS en LEEZER; misschien heeft het zelfs den grooten stoot gegeven aan de verbetering onzer Haven van Regeeringswege; voor ons had dat rapport weinig waarde, omdat het zooveel kwaads vertelde over onze goede stad.

Onbillijk tegenover JHR. VAN WEEDE mogen we echter niet zijn, integendeel moeten wij hem dankbaar wezen, dat hij openbaar maakte, wat er van ons publiek werd verteld. Hij verkondigde niet zijn eigen persoonlijke meening, maar wat anderen van ons zeiden.

Als Secretaris van den Nederlandschen Gezant te Washington was de Jonkheer in een prachtige gelegenheid om veel te hooren. Zoo werd hem uitdrukkelijk medegedeeld „door een hooggeplaatst ambtenaar aan het Departement van Marine te Washington, dat de Duitsche en Amerikaansche oorlogsschepen in de laatste jaren onze haven meden, omdat te Willemstad een behoorlijke regeling der postitutie ontbreekt. De gevolgen van dat volkomen gebrek aan eenige regeling op dit gebied zijn voor den dienst op onze eigen oorlogsschepen en op alle koopvaardij-schepen hoogst noodlottig. Binnen korten tijd wordt het grootste deel der bemanning invalide.

De Sanitaire toestand van onze kolonie, voor wat deze bijzondere tak aangaat, heeft in het buitenland een zeer slechten naam.

De sanitaire toestand te Willemstad is op het stuk van venerische ziekten slecht, en wordt, naar het heet, in dit opzicht slechts door Barbados en Paramaribo overtroffen."

Uit al deze verklaringen van JHR VAN WEEDE blijkt wel, dat bij Marine-autoriteiten en in Scheepvaartkringen Curaçao zeer laag staat aangeschreven. Gelukkig heeft de Nederlandsche Regeering een alleszins bevoegd man als DR DEN HOUTER hierheen gezonden om officiëel te onderzoeken, wat er van aan is van die slechte geruchten.

Het rapport van DR. DEN HOUTER verscheen en al aanstonds bleek, dat al die geruchten sterk overdreven zijn.

Het is een levensbelang voor onze havenstad, dat de goede naam van Curaçao in eere worde hersteld. De oorlogsschepen van Vreemde Mogendheden behoeven ons niet te mijden, de koopvaardijërs niet bevreesd te zijn, dat een groot deel der bemanning na bezoek aan onze haven besmet aan boord terugkeert, ongeschikt voor verderen dienst.

Zoo erg is het, Goddank, niet, al is het, helaas, evenals in andere havensteden, reeds erg genoeg.

Ten zeerste zouden wij het derhalve apprecieeren, als Z. Exc. de Minister van Buitenlandsche Zaken voldoende termen aanwezig vond om ook het oordeel van Dr. DEN HOUTER officiëel te verspreiden door opname in het *Oranjeboek*, dan zou de goede naam van Curaçao ten deele althans gerehabiliteerd worden.

Dr. DEN HOUTER heeft officiëel verslag uitgebracht over den omvang van het heerschende kwaad. Hij spreekt als Deskundige, heeft het niet van hooren zeggen van Buitenlanders, maar spreekt zijn oordeel uit na persoonlijk onderzoek.

Jhr. VAN WEEDE heeft slechts een paar weken op Curaçao vertoefd, Dr. DEN HOUTER brengt zijn verslag uit na bijna een half jaar hier gewoond te hebben; het rapport is geteekend 10 Juli 1916.

Het verscheen als Bijvoegsel van de *Ned. Staatscourant* en werd Vrijdag ll. in *De Cur. Crt.* gepubliceerd. Het handelt over de bestrijding van besmettelijke geslachtsziekten en vangt aldus aan:

„In de eerste plaats komt wel de vraag aan de orde of, in vergelijking met omliggende plaatsen en landen, de toestand te Curaçao zoo ongunstig is, als soms verluidt.

En nu meen ik al aanstonds te moeten verklaren, dat ik dien indruk niet heb verkregen, na het geen ik zag en hoorde in en van enkele Midden- en Zuid-Amerikaansche plaatsen.

Veeleer ben ik de overtuiging toegedaan, dat de toestand hier niet erger is dan elders in deze streken. Bewijs van het tegendeel heb ik niet gevonden in de enkele cijfers, die vroeger zijn overgelegd en die den ongunstigen indruk zouden moeten versterken.

Wie op de toevalligheid en weinige bewijskracht van een paar cijfers let en rekening houdt met de storende factoren, die zich bevinden tusschen twee omstandigheden, die schijnbaar onverbrekelijk en onmiddellijk met elkaar verbonden lijken, die is eenigszins huiverig om hier een gevolg aan te nemen van waar men gemakkelijk en rechtstreeks tot de oorzaak kan opklimmen.

Immers tegenover enkele cijfers staat het onwederlegbaar feit, der algemeene ervaring, dat eene vrouw, die zich aan prostitutie overgeeft, vroeg of laat, meestal vroeg besmet wordt, en dat de man, die met zulk een besmette vrouw geslachtsgemeenschap heeft, groot gevaar loopt zelf besmet te worden, vaak ondanks keuring en reglementeering."

En toch verwachtte Jhr. VAN WEEDE alles van deze reglementeering.

Zoo de prostitutie slechts geregeld werd, zouden Amerikaansche, Engelsche en Duitsche oorlogsschepen onze haven weder aandoen. „Het gebrek aan deze regeling wekt bevreemding, zegt hij, wanneer men nagaat, dat hooge belangen voor Curaçao daarbij op het spel staan, dat zulk eene regeling geen kwestie is van groote uitgaven, maar meer van organisatie, en eindelijk, dat wij in dit opzicht zulke schitterende voorbeelden kunnen aantreffen bij onze Amerikaansche buren o. a. te Panama en op Portorico."

Als vurig bewonderaar voor alles wat in Amerika geschiedt, laat de jeugdige Gezantschapssecretaris zich verleiden om ook hier het Amerikaansche systeem met kracht aan te prijzen

„Een ding ligt voor de hand, namelijk, om de regeling over te nemen, door de Amerikanen in sommige West-Indische havenplaatsen toegepast.

Na den oorlog van 1898 hebben zij zich op Cuba, Portorico en den Isthmus een onsterfelijken naam gemaakt door de goede sanitaire toestanden welke zij daar schiepen. In korten tijd zijn die landen door de Amerikaansche medici en administrateurs uit een poel van onzindelijkheid en verwaarloozing verheven tot een voorbeeld voor alle andere. De Amerikanen hebben in de laatste twaalf jaren op bedoeld gebied meer volbracht, uitgevonden en ontdekt dan menige eeuwen-oude koloniale mogendheid, voor de verovering van tropisch oerstreken door den blanken man. O. a. in het tegengaan der verbreiding van venerische ziekten aldaar zijn zij ver gevorderd. Wellicht verdient het dus de meeste aanbeveling de regeling van de prostitutie te Panamá en te San Juan (Portorico) te Willemstad in te voeren. Dit zoude het werk zijn van een paar weken, en de noodige wijzigingen zouden, nadat het stelsel in werking getreden was, daarin kunnen worden aangebracht."

De lyrische ontboezeming van dezen vurigen bewonderaar zou one werkelijk een heel verkeerden raad geven. De kalme, bezadigde, nuchtere opmerking van den gewetensvollen deskundige, DR. DEN HOUTER, brengt one, gelukkig, weer op het rechte spoor. De Adviseur voor den Openbaren Gezondheidsdienst in de kolonie Curaçao zegt: Dat o. m. Panama ten voorbeeld werd gesteld is weinig overtuigend, want ik kan mij niet voorstellen, dat men met de zeer gebrekkige en in den grond der zaak verkeerde regeling daar (en ook te Colon,) ook maar eenigszins vrede zou kunnen hebben; ik heb er dan ook ter plaatse geen goed woord van gehoord."

Resumeerende komen we tot de slotsom, 1o dat de sanitaire toestand op Curaçao niet zoo slecht is, als het *Rapport van Weede* deed voorkomen, en 2o dat de middelen ter verbetering, daarin aangegeven, niet de meest afdoende zijn en zelfs niet de minste aanbeveling verdienen.

Het leeken-oordeel werd volkomen te niet gedaan door de bezadigde uitspraak van een alleszins tot oordeelen bevoegd Deskundige.

Voor het algemeen belang van Curaçao is het van het hoogste gewicht, dat deze woorden van Dr. DEN HOUTER wereldkundig worden.

Het leven voor Verdun.

In het dagboek van een officier der infanterie, dat hij gepubliceerd heeft in de „Temps", lezen wij eenige belangwekkende bijzonderheden van het leven voor Verdun.

„Mijn oorlogsjournal", zoo schrijft hij, „heeft heel wat godsdienstige plechtigheden te vermelden. De H. Mis op den morgen voor wij naar Verdun vertrokken, is een der mooiste, die ik ooit gehoord heb; waarschijnlijk, omdat allen, die haar

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

SLOT.

Eindelijk was dan de groote dag genaderd van het feest van Dankbaarheid, waartoe de Katholieke Bevolking van Kralendijk zich maanden lang met zorg had voorbereid.

Donderdag 24 Februari des morgens reeds om 6 uur kwam ALBERTO met auto No. 27 het schoolpleintje van Rincon oprijden. Eerst om half acht werden wij verwacht bij het Huis van *Mentor*, een kwartier van Kralendijk gelegen.

Tegen half zeven bestegen we den triumfwagen, die ons voeren zou naar de Zegepraal der kinderlijke dankbaarheid van een Geloovig Volk.

Heel bedaard rijdend genoten we van de ochtendkoelte. Het was een heerlijke, zachte dag met weinig wind, zoodat het rijden in open auto werkelijk een genoegen was.

Toen we een uur gereden hadden en de Playa naderden, hoorden we de saluutschoten in de verte. Blij, dat zonder draadlooze verbinding, we elkander op grooten afstand goed hadden begrepen, juist op tijd kwamen en noodeloos wachten aan weerszijden was voorkomen, hielden we stil voor het *Huis van Mentor*.

De Zeereerw. Pastoor HENDRIKS en Pater POTTEN verwelkomden Monseigneur, terwijl ook de Landraad, de Heer J. HERRERA en de Ontvanger, de Heer J. MONSANTO Z. D. H. kwamen begroeten.

We stegen uit den auto en stapten over in een landauer, welke in riemen hing, evenals de hofkoetsen in Den Haag bij plechtige gelegenheden nog in gebruik. Vier edelknapen te paard vormden de eerewacht. Als stoere ridders, uitrijdend naar het tournooi, droegen ze hun lange lansen op de punt van hun voet. Zwierig zwaaide de fluweelen mantel om hun schouders en liet de veelkleurige zijden lijfrok geheel onbedekt. De witte veeren wapperden op hun breeden bonnet. De jonge borsten voelden zich en gedrcegen zich ridderlijk. Hun vurige rossen deelden hun geestdrift, ze dansten en trippelden rond het rijtuig, dat we weleens een botsing vreesden, als ons tweespan wat onwillig werd. De lange stoet van rijtuigen die ons volgden, vormden een heelen optocht. In Kralendijk ging het stapvoets, met de muziek voorop.

Zooiets was nog nooit vertoond op Bonaire, een muziekkorps in optima forma! De Weezenkapel van Sta Rosa had met genoegen een paar flinke krachten afgestaan voor het feest.

Heel de stad was in vlaggentooi, 't was feest, volop feest. En toch zagen we weinig menschen. De straten, waar we door reden, waren leeg. Alleen hier en daar in de huizen een vriendelijk groetende gestalte, terwijl een klein troepje mannen en jongens bij de muziek liepen.

Dat was een gekke gewaarwording, een optocht door een leeggeloopen stad!

Maar reeds steeg het gejuich uit de verte omhoog, en liet ons hooren, waar de menschen zich verzameld hadden.

Duizenden en duizenden stonden op elkander gepropt op het kerkplein, waar zij den optocht prachtig konden zien aankomen.

Dat kerkplein was het feestterrein. Een breede allée van hooge masten met kleurige wimpels, onderling door slingers verbonden van groen en zwaaiende lampions, voerde naar den hoofdingang van de Kerk en liep van daar weer verder naar de Pastorie.

De allée werd geopend en besloten door een eereboog.

Een lange looper voerde van den eereboog naar de Pastorie. Een mooie groep van allerliefste bruidjes en kleine pages stond daar, de handen vol bloemen, hun beminden Bisschop op te wachten. Toen Monseigneur was uitgestapt, werd Z D.H. eerst door de oudste der kleinen toegesproken en daarna door allen met bloemen gehuldigd en bestrooid.

Jammer, dat het kiekje door den Heer J. B. HELMUND genomen, mislukt is. Het was werkelijk een aardig tafereeltje, waarvan we graag de reproductie hadden bewaard.

Een oogenblik rust werd Monseigneur nu gegund, maar niet lang, want de Pontificale Hoogmis moest volgen. Ook dat was voor de Bonairianen iets buitengewoons. De meesten hunner hadden nog nooit zulk een plechtigheid bijgewoond.

De groote Bernardus was te klein voor deze gelegenheid. Heel Bonaire was op de Playa samengestroomd. Een goed orkest begeleidde de zangers, toen de Bisschop in hoogepriesterlijk gewaad met langen sleepmantel de Kerk binnentrad, en door het koor als *Sacerdos Magnus* gehuldigd werd. Ook de Missa *Salve Regina* van STEHLEN werd door het orkest begeleid, en verhoogde de indrukwekkende plechtigheid.

Na de H. Mis had een kinderaubade plaats. Een morgengroet uit honderde kinderkelen den Bisschop toegezonden. In dat lied kwam het karakter van het feest heerlijk uit. De dankbaarheid voor de komst der mooie nieuwe scholen, en voor de komst der Fraters op Bonaire.

Na het feestlied gezongen te hebben defileerden alle kleintjes twee aan twee langs Monseigneur. Alles ging keurig netjes in volmaakste orde.

Om elf uur plechtige receptie in het Clubgebouw. De voornaamste Ingezetenen en Autoriteiten van Bonaire hadden zich daar verzameld om Mgr. VUYLSTEKE te complimenteeren.

De muziek van Sta. Rosa opende met een feestmarsch, daarna volgde een lied gezongen door het zeer goed geschoolde Dameskoor. Toen namen achtereenvolgens de Heeren NICOLAS DE JONGH, JOZEF HART, MARIO MARCHENA en MARTINUS HART het woord om uiting te geven aan de groote dankbaarheid van Katholiek Bonaire voor de nieuwe stichting der Fratersschool. Het deed goed te hooren, dat deze Katholieke mannen den arbeid van hun Bisschop ten volle waardeeren. Zij begrepen, waarom Monseigneur zoo lang op reis moest gaan naar Amerika. Zelf onmachtig om voldoende bij te dragen tot stichting der scholen waren zij dankbaar, de volle vruchten van deze Apostolische tochten te mogen plukken en te genieten van de groote-mededeel zaamheid van ruimer gezegende broeders in het Geloof.

Monseigneur bracht dank aan God voor diens hulp, prees de milddadigheid der Katholieken in N. Amerika, maar liet toch goed uitkomen, dat wij ook grooten dank verschuldigd waren aan de Eerw. Fraters zelf.

Als zij zich niet beschikbaar hadden gesteld en zich bereid hadden verklaard een nieuwe stichting op Bonaire te beginnen, had de nieuwe jongensschool nooit tot stand gekomen. Monseigneur hoopte, dat de Bonairianen zich steeds dankbaar zouden toonen tegenover de Eerw. Fraters.

Zang en spel, klucht en ernst wisselden elkander nu af en ten slotte kwam er een comediestukje *Tarcisius*, waarvan de hoofdfiguren 's middags op praalwagens het middelpunt vormden van de vier groepen levende beelden in den optocht. Deze groepen waren de Dochters van Galilea en Judea, de H. Tarcisius en gezellen, de H. Imelda en hare Maagden, Z. H. Paus Benedictus XV te midden van Kardinalen. Het comediestuk zowel als de optocht was een verheerlijking van de veelvuldige Communie der Kinderen.

Deze optocht begon 's middags om vier uur, trok eerst langs het podium waarop Monseigneur en de Paters hadden plaats genomen, en daarna de stad in.

Pastoor HENDRIKS was dien dag onvermoeid, alles stond onder zijn persoonlijke leiding. En 't ging best, dat dient gezegd.

Om zeven uur was het Pontificaal Lof en feestpredicatie. Pastoor LAMERS legde in eenvoudige bewoordingen uit, dat een Katholiek kind thuis hoort op de Katholieke school, omdat daar en daar alleen een echt Katholieke opvoeding gegeven wordt.

Na het Lof volgde het Concert en de illuminatie.

't Was een feest van grandiose opvatting, zoo flink mogelijk uitgevoerd. Heel de bevolking nam er aan deel.

Dit echt Katholieke feest op het slot van onze reis was als de apotheose daarvan. Alle ellende, alle vernoeienis waren vergeten; het heerlijk doel van dit alles straalde in vollen glans ons tegen: Bevordering van het geestelijk en tijdelijk welzijn der arme bevolking.

De goede God blijve onzen arbeid zegenen.

Pr. fr. R. J. C. WAHLEN.

bijwoonden, wisten wat hun te wachten stond, een groot aantal van hen was al eens gewond geweest.

17 Juni. Wij vertrekken naar Verdun; ieder oogenblik brengt er ons dichter bij. Onze soldaten weten, waarheen zij gaan. Maar het spijt hun niet; Verdun schijnt aantrekkingskracht te bezitten.

Te A.... trof mij het volgende: de vaandrig treedt het huis binnen, waar de kolonel verblijven zal; een geheele familie is er verzameld. De grootvader, wiens zoon gesneuveld is, zegt tot zijn kleinzoon, hem op de vlag wijzend: „Ombels de vlag!"

20 Juni. Het regiment vertrekt naar den sector. Toen ik met den kolonel een bocht omging, werd ik een fel licht gewaar. De hemel en de bosschen waren prachtig. Alle Fransche en Duitsche linies stonden als in brand. Boven alle heuvels bliksemden de losbarstende bommen. Op Mort-Homme, waar twee linies elkander raken, verdwijnt alles in een vulkaan. Het is een onvergetelijk schouwspel in den schemeravond!

23 Juni. Laat op den avond ben ik uitgegaan. De hemel is wolkenloos; er zijn veel sterren. Het schouwspel is sprookjesachtig, maar ook helsch. Vuurpijlen stijgen omhoog en zweven door de ruimte; een vliegmachine verdwijnt bijna onzichtbaar in den nacht, door een veld van sterren, verraden door zijn motor. De omtrekken der heuvels worden flauw verlicht door de afgeschoten kogels men hoort ze fluiten door de lucht. De bedreiging van den dood heerscht alom in dezen nacht, die na zooveel dagen van regen weer de bekoring van het leven in zich heeft! Men zal dezen nacht niet slapen. Welk een grillig leven toch; en hoe kalm was het hier voor den oorlog! Hoe zullen zij, die er aan ontsnappen, weer het gewone leven van elken dag kunnen leven?

24 Juni. Een afschuwelijk bombardement heeft dezen nacht op al onze linies plaats gehad. Groote bommen zijn op den post neergehageld. Is dit soms het resultaat van het langzaam zweven der Duitsche vliegmachines boven ons?

Sinds twee uren is het concert der artillerie aan den gang. De omtrek wordt fel verlicht: de vuurpijlen waarschuwen onophoudelijk om het snelvuur niet te staken. Ik geloof niet, dat het mogelijk is een intenser leven te leiden, dan wij nu doen! Wij zijn hier onder de aarde als de bemanning van een onderzeeër, die zich voortbeweegt in volle vaart. Buiten heerscht nog steeds hetzelfde schouwspel; boven het gefluit van de bommen klinkt het gerouk van een motor; het is een vliegmachine, die onzichtbaar voortsnelt in den nacht.

26 Juni. In den vroegen ochtend doen de Duitsche vliegers vlug en stil hun ronde boven ons. Den geheelen middag vuren onze batterijen op de dorpen. Er zijn talrijke verliezen. De toestand op de eerste linie is verschrikkelijk; men houdt stand.

Van 27 tot 31 Juni. Halve rusttijd in het vernielde station van B. te midden van onze batterijen. Men hoort van veel dooden. Een luitenant schreef aan een kameraad: „Ik ben in mijn tent; ik ben gewond; een kogel in den rug, maar dat heeft niets te beduiden."

De kapitein-priester is gedood. Tot het laatste oogenblik heeft hij zijn dagboek bijgehouden. Onze aalmoezenier las het voor aan een kameraad, die er om weende. Het laatste woord luidt: „Het bombardement is vreeselijk; ik kom hier niet vandaan. Dit is de opoffering van mijn leven."

1 Juli. Wij staan om den kolonel geschaard; de kogels regenen neer Voorwaarts! Over den weg, die doorweekt is van regen en door het voordurend langs trekken van het zware geschut, slingert zich de kolom van grijze silhouetten. Het is heel warm; leege munitiewagens rollen voorbij. De kogels fluiten en vernielen alles in den omtrek. Een heviger gefluit; de geheele kolonne knielt neer in het stof als voor het gebed. Een hagel van kleine steenen daalt op ons neer. Wij gaan weer verder. Wij bevinden ons nu in het gebied der 75 ers; te midden van hun vlammen en hun donderend geraas. De horizon is verlicht door witte, groene en roode vuurpijlen, en ginds in de verte staat een huis in brand. Men is verbaasd, dat er in dezen chaos van ruïnes nog altijd iets in brand kan geschoten worden En daarheen richten zich nu onze dokter en onze aalmoezenier, om te gaan zoeken naar den ziekenpost Drie kleine wagentjes rijden ons voorbij; het zijn ziekenwagens. Op de eene brancard ligt iets grijs, nauwelijks zichtbaar in de avondgrauwte. Het is een doode.

Nu begint voor ons een tweede onderaardsch verblijf.

3 Juli. Ik lig in mijn bed in mijn dekens gerold en ben bijna ingeslapen, als men mij komt wekken. Ik neem mijn wapenen en vooruit maar weer door gaten en nacht. Langs een helling, de slechts even uitgeholde loopgraven vermijdend, want men verkiest de oppervlakte met al zijn gevaren boven de duisternis met zijn uitbarstingen uit alle richtingen, loop ik voort, den grond met mijn met ijzer beslagen stok betastend, als een blinde. Wij naderen het plateau, dat bedekt is met een bosch, welks gehavende boomen het aanzien hebben van bamboe. Een draagbaar wordt door vier mannen voorbijgedragen; er ligt een gewonde op, dien zij naar den ziekenpost brengen voor de eerste verzorging. Dit is een eerste smartelijke gang, later gevolgd door de werkelijke verpleging, misschien om te herstellen.

Dit is een der treurigste dingen voor de regimenten, die voor Verdun gelegen zijn om den vijand tegen te houden. Er is geen enkele loopgraaf die hem verbindt met de achterhoede; niet voor de levensmiddelen, noch voor de gewonden of dooden. Elk traject is wisselvallig; zooals wisselvallig is het verblijf, de wacht en de posten in deze linie zonder schuilhoeken.

Eindelijk komen wij op onze plaats van bestemming aan. Het is een gat in den grond uitgehold; door een nauwe opening kruip ik naar binnen, en vind daar eenige luitenants bijeen. Men moet eens zulk een gat gezien hebben, om te begrijpen, wat zelfverloochening en dienstijver beteekenen.

5 Juli. Tegen 2 uur zijn wij op de tweede linie tot een tegenaanval gereed. Ik bevind mij in de buurt van het snelvuur. Er zijn veel sterren aan den hemel, maar rond mij flikkeren de roode sterren van de kogels.

8 Juli. Het regiment zal afgelost worden. Wij zullen in auto's naar de achterhoede vertrekken. De kolonel gaat langs de bataljons, of wat er nog van over is. De mannen staan in positie. Hun gansche wezen is veranderd, als een blik van hun beminden chef hen treft.

De kolonel groet, de hand aan de kepi, het hoofd rechtop. Zijn oogen zijn dof. Moge hij gespaard blijven voor Frankrijk."

Het offensief aan de Somme.

De „New Statesman" zegt met betrekking tot het offensief der geallieerden in Frankrijk, dat er drie mogelijkheden schijnen te zijn. In de eerste plaats is er de mogelijkheid van een plotselingen en rampspoedige ineenstorting van de moreele en materieele weerstandskracht van den vijand. Maar deze mogelijkheid is op het oogenblik niet zeer waarschijnlijk.

In de tweede plaats is het mogelijk, dat het Somme-offensief door zal gaan met kalme successen, en langzaam maar gestadig de Duitsche linie in de onmiddellijke nabijheid der Somme terug zal drukken, zonder iets te veranderen aan de andere deelen der linie.

In de derde plaats bestaat de mogelijkheid, dat de opmarsch der geallieerden voortdurend sneller zal plaats hebben en zoodanig zal worden, dat de Duitschers gedwongen zullen zijn om langs een zeer groot front terug te trekken en den geheelen uitspringenden hoek moeten prijsgeven, die het dichtst tot Parijs nadert.

Deze derde mogelijkheid nu schijnt wel het meest waarschijnlijk te zijn. Het is van geen groot onmiddellijk militair belang de Duitschers te dwingen hun linie dezen herfst dermate te verkorten; integendeel is het in het voordeel der geallieerden om de vijandelijke linie te houden op haar geheele lengte, zoolang als het kan. Maar een terugtocht zou kunnen geven op een betrekkelijk open gevecht, waarvoor de geallieerden nog nooit de gelukkige gelegenheid hebben gehad, sedert zij een numerieke meerderheid hebben verkregen; en eveneens zou zulk een terugtocht groote en uitstekende politieke gevolgen hebben, zoowel te Parijs als te Berlijn, gevolgen, welke in het algemeen waarschijnlijk zouden opwegen tegen de zuiver militaire nadeelen, die er aan zouden verbonden zijn.

De uitbreiding der Engelsche vloot.

In de „Daily Chronicle" beschrijft Alfred Noyes de bedrijvigheid in den scheepsbouw aan de Clyde.

„Vandaag hoorde ik een eindeloos geratel, als dat van machinegeweren, maar geen kogels floten er in het rond en er vielen geen dooden of gewonden. Het was maar het geluid van de pneumatische klinkhamers, die daverden op honderden schepen op de een woud gelijkende werven aan de Clyde.

Het schouwspel dat wij van het dek onzer barkas gadesloegen, terwijl wij van de werf en van de eene verbazende uitgestrektheid der met rook bekranste rivier naar de andere voortgleden was van een epische grootheid.

Hier lag als het geraamte van een onbegrijpelijk grooten Leviathan de helling waarop de „Lusitania" was ontstaan en daaromheen stonden de wiegen van meerdere harer zusteren. Mijl op mijl lagen daar werven als een woud van doode stammen. Tusschen de naakte bogen bewogen zich menschen alsof het mieren waren. Donkere gedaanten, slagschepen in embryotoestand groeiden en namen vorm aan onder hunne handen, tusschen die reusachtige houtenribben.

De hamers ratelden en donderden met een verdoovend crescendo, dat een gesprek onmogelijk maakte. Zij klonken en trilden en dreunden tezamen dien geheelen rookerigen dag door van zonsop- tot ondergang en ook den geheelen nacht door, van zonsondergang tot den dageraad, bij het schijnsel der ovens.

De hamers, die hier werken, volvoeren een taak zoo machtig dat die, als zij voltooid zal zijn, de beslissing moet brengen. De kracht die al die beukende hamers, draaiende wielen en zwaaiende kranen in beweging brengt, is de geheele verzamelde kracht van het Engelsche rijk van Indië tot Africa en van Canada tot Nieuw-Zeeland.

Als Engeland de zee niet bleef beheerschen, zou het in zes weken uitgehongerd zijn. En die risico wil het niet loopen. Als de halve Engelsche vloot morgen verloren ging dan zou er op dit oogenblik toch nog een sterkere over zijn dan die, waarover Engeland bij het begin van den oorlog beschikte, terwijl er bovendien spoedig nog schip op schip gereed zou komen om haar te versterken.

Zoolang de wereld bestaat, heeft er nooit een zoo groote bedrijvigheid in den scheepsbouw plaats gehad Ik zag alleen in deze wieg der marine een vloot torpedojagers, een vloot onderzeeërs en een vloot slagkruisers op stapel staan, die op zichzelf reeds een geweldige marine voor eenig land zouden uitmaken. Maar er stonden hier ook nog zekere „geheime" schepen op de helling, schepen van een nieuw type, die door schuttingen omgeven zijn, om ze voor nieuwsgierige oogen te verbergen.

Ingezonden.

Arubiana.

Aruba is sphinx-achtig, bezaaid met monsters, die doen denken aan *je* monster in Egypte.

Ook geen complimentje, en dat van iemand die er pas is!

Mijn waarde, lees goed s. v. p. 'k Spreek van Aruba, niet van de Arubianen.

Bij het beoordeelen van menschen is zóó mijn stelregel: „van een onbekende altijd het beste verondersteld, niemand worde als kwaad beschouwd, zonder dat er bewijzen zijn, die zoo iets wettigen."

Dat zijn gezonde principepen!

Waarin ik mij houd.

Ik sprak dan ook niet van de Arubianen maar van Aruba.

Een land geeft een indruk.

De indruk van Aruba is een sphinxachtige.

Laatst gaf de „Katholieke Illustratie" een foto van *je* sphinx met een aantal enthusiastische soldaten die er legerden.

Die enthusiastische mannetjes denke men zich weg, daarbij ook al die mythologische kletspraatjes aan de sphinx verbonden, men beschouwe dus het „*Ding an sich*," de reuzenmassa-steen, zonder welke de sphinx geen sphinx is, en...... ik mag met recht beweren, dat ook Aruba bezaaid is met sphinxen.

Je sphinx gaf een raadsel op; de sphinxen van Aruba zijn raadsels op zich zelven.

Hoe oud, hoe zwaar, waar vandaan kwaamt gij, en hoe lang nog zult gij daar blijven liggen, monster van Aruba??

Het zijn altegader raadsels.

Moest laatst er op uit naar een zieke. „Het was tamelijk laat en de donkerte buitengewoon, wijl al de sterren schuil gingen achter regen wolken. Pas samengeloopen water massa's vormden plassen-modder en modderplassen. Mannetje met bloote voeten, witte broek en dito kiel voorop, met bengelende dievenlantaarn in de slap neerhangende hand. Mijn persoontje in het midden. Achter mij No. 3. Een volwassen kerel, met of zonder schoenen, ik weet het niet. Op kleur van jas niet gelet. Gelaatskleur waarschijnlijk bruin, neus allicht wat breed, tanden parelwit, haar gitzwart.

Zóó ging de stoet vooruit naar den zieke.

Het eenigste fatsoenlijk stukje weg was plus-minus twee minuten gaans, de overige twintig minuten ging alles à la klipgeit.

Heb wel eens gemopperd over die slechte straat te Otrabanda, genaamd Concienciesteeg — alias Windstraat. —

Die straat liep lastig, nu ja, maar was toch begaanbaar voor een mensch zonder eksteroogen.

Maar die „mondi" in Aruba, vlak bij mijn heerlijk buitenverblijf is doodgewoon een imitatie van het steenachtig Arabië, is niet menschwaardig, misschien nog te slecht hier en daar zelfs voor de geit.

Liefde overwint alles, verduurt alles en drijft den mensch voort tot dáár, waar hij heen *moet*.

Het was hier een kwestie van plicht.

Vooruit dus!!

Het driemanschap — man met lantaarn voorop, mijn persoontje in het midden, onbezoldigd lakei achteraan — klauterden de steenen op.

Steen — kuil — modderbed, waarna weer steen — kuil — modderbed.

En wat voor steenen?

Acht- en tienhoekige, vijftig- en honderdponders, scherpe en afgeronde, begroeide en onbegroeide

Kuilen!

Met en zonder water. Hier en daar schuurde een loopende rooi langs, onder en over de steenen. De man met lantaarn, gewoon aan de „mondi," moest zoo nu en dan „stop" gezet worden, moest bijlichten met lantaarn, plassen verraden, die daar zoo stiekum verscholen lagen tusschen massa van steen. Reeds eenmaal had ik, van niets kwaads bewust, een schoen vol water geschept.

Op een gegeven oogenblik zegt mannetje No. 3 in de rij aan man met lantaarn „we hadden wel een ezel kunnen meenemen voor den pastoor."

De man had gelijk, maar het was een kale troost, toen wij *vóór* een rooi stonden van-heb-ik-jou-daar, en *in* den modder tot aan de enkels toe inzakten, niet wetend hoe voor- hoe achteruit.

De wil van den man was goed, dat moet ik zeggen. Alleen kwam die illumineuse gedachte aan ezel een uur te laat.

Deed mijn best om onderweg niet te mopperen en mijn ziel in lijdzaamheid te bezitten.

Maar hoe het nu toch mogelijk is, om daar te gaan wonen?

Kunnen die menschen nu geen betere plek uitzoeken?

Dat die enthusiastische soldaten legerden rondom de sphinx van Egypte, zal wel gedaan zijn op hooger bevel; maar dat menigeen *vrijwillig* gaat wonen bij de sphinxen van Aruba, dát is mij een raadsel.

Groeien doet daar natuurlijk zoowat niets.

Zou het liefde zijn voor hun grond? Dan is het toch een taaie liefde! Misschien is het natuurschoon?

Dat is niet aan te nemen van mijn arme drommels te Santa Cruz.

Daar zullen nog wel een paar eeuwen mee heengaan, voordat mijn „Pappenheimers" heel veel voelen voor æsthetica, natura en Ars.

Neemt niet weg, dat er toch schilderachtige plaatsen zijn op Aruba. Zelfs de steenen hebben hun schoonheid en vormen hun panorama, zoo als ze daar liggen kris en kras, hoog en laag, zonder orde en lijn.

Bij manenschijn vooral kunnen zij zoo prachtig wit-doen, iets fantastisch gevend aan de woeste omgeving, zoo'n gevaarlijk verblijf voor wilden!

Dacht onlangs een wit laken, breed uitgespreid te zien langs den weg. Naderbij gekomen bleek het een breede, platte steen, gelijk aan een reusachtig marmer tafelblad.

Een tafel door de natuur bereid voor een copieuse pic-nic!

Het kon niet beter.

Niet altijd echter wekt de Arubiaansche steen zulke vreedzame gedachten.

Eerder gedachten aan boete, aan hard leven, aan zwaren arbeid en veeleischend plichtbesef.

Zoo turend op die steengevaarten dicht bij mijn huis kwam mij plotseling voor den geest de „stem eens roependen in de woestijn, maakt recht den weg des Heeren."

Wat een geweldige verschijning moet die man niet geweest zijn! Gekleed in kemelsharen boetekleed, slechts levend van sprinkhanen en wilde honing, totaal vreemd aan alle geest-van-de-wereld, slechts bezield door den geest Gods!"

Hoe geweldig moet daar niet zijn stem geklonken hebben over die steenen en rotsblokken van die woestenij? Hoe welsprekend moeten die gesties geweest zijn, aanwijzend die ruwe steenmassas; aanwijzend den oneffen weg, de woeste bergen en gevaarlijke valleien; „alle heuvel zal geslecht, en alle dal zal gevuld worden."

Die man ontleende zijn welsprekend woord aan de taal, die de steenen en woeste natuur tot hem spraken.

En het Rijk der Heemlen leed geweld, zoo talrijk en begeerig als de boetelingen waren den Dooper te zien en te hooren.

Van den Voorlooper van Christus voeren ons de gedachten tot Christus zelf.

„Zeg dat deze steenen brood worden" was de vraag van den bekoorder.

„De mensch leeft niet van brood alleen," het antwoordt van den Leeraar bij uitnemendheid.

De Almachtige liet steen wat steen was.

Zoo ligt in zijn antwoord een troost voor hen die leven op een plaats waar de hemel meestal van koper is, en de bodem van steen.

Daar bestaat immers nog een andere spijs „het woord, voortkomend uit Gods mond."

Het „Woord" dat gesproken werd tot troost en steun in ellende en lijden.

Een troost zóó groot vaak, dat er meer vrede en tevredenheid heerscht in menig hutje dan in menig rijk huis.

Schijn bedriegt.

Waar men slechts jammer en klagen verwacht had, ontmoet men blijde lachjes en tevredenheid.

En dat bij menschen die wonen tusschen de steenen?

Ja, zeer zeker.

Maar dat is heusch onbegrijpelijk! Toch niet. De mensch leeft immers niet van brood alléén?

A. K.

Suriname en Curaçao.

Er is onlangs in couranten beweerd, dat Suriname Curaçao ver vooruit is in de kennis der Nederlandsche taal, en dat zulks voornamelijk moest worden toegeschreven aan 't onderwijs. Geen haar van mijn hoofd denkt er aan 't eerste te willen betwisten; doch No. 2 dient nog altijd bewezen te worden. 't Gaat niet aan te beweren, men spreekt er beter en meer Hollandsch, *dus* 't onderwijs is er beter. 't Personeel der scholen is daar voor 't meerendeel 't zelfde als op Curaçao. 't Ligt dus voor de hand die meerdere uitgebreidheid van het Hollandsch in iets anders te gaan zoeken. Zou 't soms ook gezocht moeten worden in 't verschil van omstandigheden? Ons dunkt van ja, en meer logisch Nu is 't een feit, dat onder de toonaangevende families op Suriname 't neger-engelsch als omgangstaal in huis niet geduld wordt. Vader en moeder spreken hollandsch en willen niet, dat hun kinderen 't negerengelsch onder hun oogen spreken. 't Ligt dus voor de hand, dat heel veel kinderen, reeds voor ze de school bezochten, hollandsch spraken, en dat ook de mindere klassen in de gelegenheid zijn meer hollandsch te hooren en meer aangezet worden om ook zelf hollandsch te leeren, daar ook zij voelen, dat ze hollandsch moeten kennen, willen ze voor beschaafd aangezien worden. Was hier op Curaçao in de stad onder de voornaamste kringen, hollandsch bij uitstek de conversatietaal, dan zou zulks van zelf een machtigen invloed uitoefenen op middenstanders en zoo indirect weer op de lagere klassen, ook van buiten.

Oefening baart kunst, zegt een oud maar waar spreekwoord.

Wie kan derhalve verlangen, dat 't gewone volk hollandsch zou spreken op Curaçao, waar 't hollandsch nog lang niet altijd gesproken en gehoord wordt, zelfs in hoogere kringen in de stad. De buitenbevolking blijft heelemaal buiten beschouwing.

Hoeveel provincies in Holland zelve, zijn er niet, waar 't volk niet anders dan een patois kan spreken. Waarom? Wijl vader en moeder thuis ook nooit anders dan 't patois als omgangstaal gebruiken.

In diezelfde provincies worden families aangetroffen, waar 't patois niet geduld wordt; geen wonder dus, dat de kinderen van dergelijke gezinnen reeds hollandsch spreken, voor dat ze de bewaarschool bezoeken.

Laat op sommige colleges de studenten ook vijf of zes jaar een vreemde taal bestudeeren; slechts haperend en stamelend zullen ze in die taal een antwoord geven, indien de praktijk ontbroken heeft. —

Hier op Curaçao is de praktijk van 't hollandsch spreken nog verre van algemeen.

Ware er op Curaçao bij beoordeeling van 't hollandsch meer op omstandigheden gelet, 't onderwijs-personeel zou heel wat minder hatelijke critiek te hooren hebben. Moge men alsnog de omstandigheden niet uit 't oog verliezen.

L. van Hegelsom.

Curaçao, 9 November.

Kruistochten in een duikboot.

Luigi Barzini geeft in de „Corriere della Sera" bijzonderheden over de kruistochten, die hij heeft gedaan aan boord van een Italiaansche duikboot.

Een bijzonder interessante episode is die van de ontmoeting van de boot met een zeemijn. Buiten-

gewone omstandigheden, schrijft hij, hadden ons gedwongen het grootste deel van den nacht onder water te blijven en daardoor onze electriciteits-reserves op ongewenschte wijze aan te spreken. Tegen den morgen waagden wij het eindelijk den neus, dien wij voor de onbescheiden zoeklichten in den nacht zorgvuldig in de diepte verborgen hadden gehouden, boven het oppervlak uit te steken. Maar spoedig dwong ons een zeer merkwaardige omstandigheid ten spoedigste weder het beschermende donker van de diepte op te zoeken.

Wij waren n. l. zelf een lichtgevend lichaam geworden. Aan den hemel had zich een onweer samengetrokken en de bliksems flitsten aan den horizon. Plotseling localiseerden zich onderbroken electrische ontladingen over het geheele oppervlak van den commando-toren tot boven op de uiterste spits van den piroscoop, ja zelfs op de schouders en hoofden der wachten en van den commandant dansten electrische vlammetjes. Zulke ontladingen doen zich als violette lichtkogels, die tien tot dertien centimeter lengte bereiken en den schedel tot basis hebben.

Zoo zwommen wij dan weder zwijgend in een diepte van ongeveer 15 Meter, toen een zacht metaalgeklepper ter rechterzijde van de boot onze aandacht trok. Op hetzelfde oogenblik riep de wacht op den uitkijk van de commando-toren: „Een mijn aan stuurboord!" Het was de stalen kern van de ketting der mijn, die de boot had aangeroerd. Om het bedreigde scheepsdeel in veiligheid te brengen, beval de commandant: „Stuur scherp naar bakboord, met volle kracht vooruit!" Toen, op een nieuwe waarschuwing van de wacht, het bevel: „Motoren afsluiten!" De ketting van de mijn had zich in het diepte-stuur verwikkeld. Daar was niets aan te doen. Het noodlot moest zijn loop hebben. De duikboot drukte onder het voortloopen op den stalen tros van den mijnkoker, deed die nu eens naar boven komen, dan weder onderduiken en men kon ieder oogenblik de ontploffing van den aansteker verwachten.

Het was een doodsstrijd, die ons naar de lengte van het touw werd toegemeten. Alleen twee menschen volgden het opwindende schouwspel als toeschouwers: de matroos in den toren en de gezagvoerder aan den piroscoop. De beide mannen zagen de stalen kern in den stroom op en neer dansen; zij was wit van de korsten van allerlei zeegewas die haar bedekten en zij moest reeds maandenlang in het water hebben gelegen. Bij ieder schudden stoven kalkschubben af en vielen sidderend in de diepte en thans zagen wij ook zeer duidelijk het mijnlichaam opduiken. Het huppelde als een kleine gummibal, die met rukken aan zijn snoer wordt voortgetrokken. Ook de mijnmantel zelf was door allerlei aangroeisel bedekt, dat hem een rimpelig, wit en blauw gevlekt voorkomen gaf. Lange groene alg-draden zwommen tusschen de drie kettingen; een kleine zwerm visschen kwam nieuwsgierig aanzwemmen en staarde de eigenaardige fauna, die op het drijvende voorwerp ontbloeid was, met ronde wijde oogen aan.

De bemanning echter wachtte stom en met een dof besef van het doodelijk verderf, dat van terzijde op haar loerde. Zoo sterft men in de duikboot, onbeweeglijk, zonder klaar bewustzijn, de handen geplaatst op een instrument of een rad en wacht op het oogenblik, dat het hart zijn laatste slagen gunt. Hoe lang wij wachtten, niemand kan het zeggen. Reeds was de mijn tot de duikboot toe gekomen, reeds had het handvat van de ketting den rand van de boot aangeroerd. Op dit kritieke oogenblik brak de stalen ketting, de mijn raakte los en verdween in de diepte.

Men hoorde de stem van den commandant: „Voorwaarts, 600 am père!" en een stille glimlach gleed over de gezichten van alle mannen; de moede glimlach van den worstelaar, die den tegenstander in den uitersten nood gelukkig onder heeft gekregen.

DE OORLOG.

De groote strijdpunten liggen op het oogenblik aan het Sommefront en in Roemenië.

Harder dan wij verwacht hadden wordt er gevochten en volgens den Franschen Kabel, steeds maar in het voordeel van de Verbondenen. Groote vorderingen zijn er echter niet gemaakt. Alles wat tot nu toe geschiedt, schijnt slechts gerekend te moeten worden tot de voorbereidende maatregelen. De groote slag moet nog geslagen worden.

Maar waar?

Dat is aan de toebereidselen zelfs niet te zien. Overal wordt gevochten, waar maar een klein voordeeltje te behalen is. Nergens schemert de opzet door van een groot of breed plan, noch bij de vloot, noch bij het landleger. Of het moest zijn, dat de ontruiming van België, vereenigd met de opleving van hoogere actie in Belgenland en Noord-Frankrijk, heenwijst naar een groote opschuiving in het Noorderfront. De val van Bapaume en Peronne schijnt aanstaande; maar dat is al zoo dikwijls voorspeld, dat we er niet aan gelooven vóór het een voldongen feit is. De vorderingen der Engelschen gaan iets minder langzaam dan die der Franschen, zoodat ze elkander tamelijk wel gelijk blijven.

De Russen werken zeer goed samen met de Roemenen en hebben werkelijk groote voordeelen behaald.

De Bulgaren en Duitschers zijn aan het terugtrekken. Echter ook hier wordt gestreden met afwisselend geluk. Nergens ziet men een vast doorzettende beweging in een en dezelfde richting. Engelsche schepen bombardeerden de Belgische kust, Duitsche torpedo's de Russische.

Schermutselingen in het groot zouden we het willen noemen. Men houdt elkander bezig tot het voorjaar beter gelegenheid biedt tot een beslissenden slag. Zoo die dan al komt!

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Maandagavond is de Zeereerw. Heer Pastoor M. LAMERS met de *Julieta* weder naar Bonaire teruggekeerd. Met het zelfde schip kwam de Weleerw. Pater G. MURK Donderdagmiddag naar Curaçao.

Woensdagavond is de Zeereerw. Pater J. RAEMAKERS, Pastoor te Bayamon (Portorico) met de *Caracas* vertrokken.

Inspectiereis.

De HEG. Heer Gouveneur keerde Zondagavond van zijn inspectiereis naar Aruba alhier terug.

Examens.

Met goed gevolg hebben examen afgelegd:

Voor 't Boekhouden: de Eerw. Zuster ALEXIA.

Voor fraaie handwerken Mejuffr. LUCIE HENRIQUEZ.

Aan allen onze hartelijke gelukwenschen.

Pensionaat „Welgelegen."

Gisterenavond had in het zoo gunstig bekende Jongedames-Pensionaat *Welgelegen* de plechtige Prijsuitdeeling plaats. De toevloed van belangstellenden neemt met het jaar toe. En geen wonder! Steeds wordt met grooter zorgvuldigheid deze feestavond voorbereid om het glanspunt te worden in het schooljaar der leerlingen. De Ouders, die hun kinderen komen bezoeken, genieten van het schitterend optreden hunner lievelingen; de belangstellenden ontvangen een zeer gunstigen indruk van dit Katholiek College, waar degelijk onderricht gepaard gaat aan degelijke opvoeding.

Reeds vijftig jaren lang trekt *Welgelegen* de Jongedames uit de naburige republieken naar Curaçao om hier een echt Katholieke opvoeding te genieten. Steeds mocht het Pensionaat zich in krachtigen bloei verheugen.

De nuttige en fraaie handwerken, in de groote zaal ten toon gesteld, wekken altijd de hooge bewondering der talrijk bezoekende Dames. Steeds vindt men er wat nieuws, volgens de laatste eischen der mode Dit jaar was er voor het eerst *Richelieu, torpedoband* en *machinekant*.

De crayonteekeningen, de aquarellen en schilderstukjes vormden een afzonderlijk hoekje, waar ook de Heeren met pleizier naar keken.

Om half zes trad Monseigneur de ruime aula van het Pensionaat binnen, waar de Pensionaires in mooi wit uniform zijn komst reeds afwachtten.

De HEG. Heer Gouverneur der Kolonie met adjudant wilde de plechtigheid met zijn gewaardeerde tegenwoordigheid verhoogen. Hooge ambtenaren, Heeren Consuls en Notabelen uit de stad vormden met de Familieleden der Jongedames de Eerw. Paters en Zusters een uitgelezen Gehoor.

Een achthandig Galop ging zeer handig, ernstig een plechtige redevoering en toen weer vroolijke zang. Daarna eerste gedeelte der prijsuitdeeling, bekroningen en decoraties Veel handgeklap. In afgemeten paradepas traden de Japanneesjes aan in haar koddige costuumpjes en klapten met hun stokjes op de maat. Het Orkest speelde *Tancred's* Ouverture, een dans uit *Zulma*, een gedeelte uit de Opera *Attila* en ten slotte een marsch. We genoten in stilte.

De levende *Beeldengalerij* was aangekondigd als een komische scène, en komiek was het, er werd braaf gelachen, toen de stijve beelden dan aan gingen.

Toen volgde het tweede gedeelte der prijsuitdeeling, en daarna ten slotte het Drama in drie bedrijven *Maria Stuart*, in historische kleedij.

De tooneelen waren dikwijls leven de schilderijen, vol kleur en gloed.

De keurige opvoering verraadt een geduldige voorbereiding. Het feest der plechtige prijsuitdeeling is uitstekend geslaagd.

De Bataafsche.

Zaterdagmiddag is het eerste groote tankschip van de Werf *Motet* te water gelaten. Deze tank zal 800 ton olie kunnen aanvoeren en is de eerste van de drie, welke in aanbouw zijn bij de Firma MADURO onder leiding van den Heer J. F. EVERTSZ.

Om twee uur des middags hadden zich de Directies van de Bataafsche en de Scheepswerf vereenigd en sloeg Mejuffr. DEBORA E L. MADURO een flesch champagne stuk tegen den romp van het schip om het WILLEMSTAD te doopen. Zij sprak daarbij den zegenwensch uit: „Willemstad! Ik hoop, dat uwe reizen voorspoedig mogen zijn, dat ge voor rampen moogt bewaard blijven en dat ge veel olie moogt aanvoeren tot bloei der „Bataafsche" en dezer Kolonie."

De Directeur, de Heer JANSEN, dankte voor de eer en sprak we derkeerig hartelijke woorden voor den bloei van de firma S. E. L. MADURO & SONS

Voor de Slachtoffers.

De Consul van Denemarken, de Heer B. J. DELVALLE, verzoekt ons te willen bekend maken, dat ZWEG. dezer dagen een beroep hoopt te mogen doen op de milddadigheid van Curaçao's ingezetenen om eenig geld bijeen te brengen voor de slachtoffers van den Orkaan, welke 8 Oct. ll. op de Deensche Antillen heeft gewoed.

Een stoompomp.

Het droge Curaçao heeft zijn stoomgemaal, voorloopig het eenige middel om het overtollige water uit *Monteberde* te loozen.

Misschien, dat daar mettertijd wel een watermolen blijvend kan worden opgericht, wat ook op Bonaire voor de ondergeloopen vlakte van groot nut zou wezen.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Rafael Rámon Albuja, Albertina Bassignana, [8, Amelia Bassignana, Amelia y Albertina Bassignana, Eluisa Beltran, L. da Costa Gomez, Carlos E. Echeverria Hayes, A. Jatar, Cesar Julio-Lopez Manuel F. Rodriguez. Servania Som, Supriana Tilman.

Drukwerken: Carmen Denis, Manuel F. Rodriguez.

In rebut gevallen aangeteekende stukken: Simon Catita, Sto. Domingo, verzonden door Reinira Vivo, Johan A de Windt, Sto. Domingo, verzonden door Alejandro Da Costa Gomes.

Officiëele berichten.

De heer Herman H. Pandt is tijdelijk belast met de functiën van assistentloods aan de Fuikbaai alhier.

Aan Mej. A. Jarman, onderwijzeres 3de klasse aan de Wilhelmina school alhier, is tot herstel van gezondheid acht dagen verlof verleend

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 17 Nov. 1916.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.		—
ZOUT per vat van 180 K.G.	f	0.80
DIVIDIVI per K.G.	„	0.07½
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„	0.60
id. per KG. 2e kw.	„	0.40
HUIDEN per K.G.	,	0.80
GEITENVELLEN per K.G.	„	1.60
WOL per K.G.	,	0.12
SCHAPENVELLEN per stuk	„	0.60
BEENDEREN per K.G.	„	0.02
REGINUS-ZAAD per K.G.	„	0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).		
Kwaliteit No, 1 per dozijn	„	8.87½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„	8,50
„ „ 2 „ „	„	4.50
„ „ 3 „	„	6.12
„ „ 3 „ „	„	6.80
„ , 4 „ „	„	7
„ „ 5 „ „ OLA	„	
„ „ 6 „ „	„	8
„ „ 7 „ „	„	9
„ „ 8 „ „ OLA	„	7.20
„ „ 9 „ „	„	12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„	
„ „ 11 „ „	„	
„ „ 12 „ „ OLA	„	
„ „ 13 „ „	„	
„ „ 14 „ „ OLA	„	
„ „ 15 „ „	„	
„ 1 van 25 c.M. of minder		
STROOHOEDEN (latal):		f.
Kwaliteit X per dozijn		f1,12½
Kwaliteit XX per dozijn		f1,62½

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Sep. 1916.

	Geboorten.				Overleden		Aangegeven.	
	M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	M. gesl.	Vr. gesl.	Levenl.	Huwel.
Aruba	32	43	58	17	2	6	1	1
Bonaire	9	8	12	5	3	3	4	1
St. Martin N.G.	4	2	2	4	1	5	0	0
St. Eustatius	3	2	2	3	1	1	0	0
Saba	4	2	6	0	1	1	0	1
Totaal:	52	57	80	29	8	16	5	3

Muziekuitvoering.

Zondagavond om 7,30 uur Overzijde.

PROGRAMMA.

1. With Trumpet and Drum Marche — Weldon.
2. Die Schöne Galathè Ouverture — F Suppé
3. Gold und Silber Walzer 1e uitv. — F Léhar
4. Tirol in Lied und Tanz Divertissement — O. Fetrás
5. Retraite Espangnole — R. del Portal
6. Selection Ernani — G. Verdi
7. Die parade der Zinnsoldaten Charakterstück 1e uitv. — L. Jessel
8. Bella Cubanita Danza — La Presa

No. 104.

Dezer dagen zagen we Auto No. 104. Of er nog meer zijn? Zoo langzamerhand komen er toch wel genoeg, zouden we zoo zeggen.

Als de straten met lastige overlaten en scherpe bochten en hoeken nu ook maar beter berekend werden op het druk auto-verkeer.

Buitenland.

De Noord-Amerikanen en Latijnsch-Amerika.

De Spaansch sprekende Zuid- en Midden-Amerikaansche Staten zoeken hoe langer zoo meer onderlin ge aaneensluiting als tegenweer tegen de vreedzame indringing der Noord-Amerikanen.

De dag van het stamverbond, 12 October, gaf overal gelegenheid tot uiting van sympathieke gevoelens voor elkander, samengaand met duidelijk uitgesproken afkeer van alles wat Noord-Amerikaansch is.

De economische ontwikkeling van Noord Amerika en de uitbreiding van zijn invloedssfeer in de Caraïbische Zee werd daarbij meermalen ter sprake gebracht.

Na beëindiging van den Europeeschen oorlog zal de Noordelijke Arend zijn vleugelen breed uitslaan en alles wat Amerikaansch heet daar onder verzamelen.

Maar de Spaansch sprekende Amerikanen zijn van die opgedrongen protectie heelemaal niet gediend. Toch vreezen zij er niet aan te zullen ontkomen. De uitbreiding van handel, nijverheid en scheepvaart in N. Amerika tijdens den oorlog, doet een nog veel grootere expansie verwachten na den oorlog.

De plannen van N. Amerika worden met den dag klaarder en scherper omlijnd. Men heeft slechts te zien naar Mexico, Nicaragua, Haïti, Sto Domingo en andere Staten, in de nabijheid van het Panamakanaal gelegen. Het productievermogen van N. Amerika is zoo hoog opgevoerd, dat er noodzakelijk nieuwe markten voor gezocht moeten worden, als de tegenwoordige groote afnemer, de Europeesche oorlog, opgehouden hebben zal te bestaan. De markt van New York moet overheerschen in de Nieuwe Wereld.

De economische oorlog zal van Europa worden over gebracht naar Amerika, waarbij de kleinere en zwakkere Staten in onevenredingen strijd zullen geraken met den kolos uit het Noorden.

Alleen onderlinge trouwe samenwerking zal hier iets vermogen.

Aan het A. B. C. — verbond tusschen Argentinië, Brazilië en Chili zien wij, dat het verlangen naar onderlingen steun reeds lang bestaat in Latijnsch Amerika, en ook zeer goede resultaten heeft opgeleverd

Door die onderlinge samenwerking mislukte de Pan-amerikaansche Financiëele Conferentie, eerst te Washington en later ten tweeden male te Buenos Aires.

Dat Panamerikaansch Congres had natuurlijk alleen ten doel N. Amerika te bevoordeelen. Het stelde voor: eenheid van munt in alle Amerikaansche Staten; oprichting van N. Amerikaansche Banken in alle Staten; eenheid van Inter-amerikaansche handelsvloot.

De Latijnsch Amerikaansche Staten voelden te goed, waar het heenging en bedankten voor de hooge eer met N. Amerika in eenig Verbond te treden.

Mexico, Haïti, Sto Domingo ondervinden aan den lijve, welk een machtige bescherming een Verbond met

N. Amerika brengt! Zij zouden er alles voor over hebben om van dat ondragelijke juk weer bevrijd te worden. Maar 't is te laat, ze liggen gebonden door de banden van een Verbond.

Venezuela en Colombia zullen heel spoedig de gevolgen ondervinden van hun vriendschappelijk samengaan met N. Amerika.

De Amerikanen op Sto Domingo.

In den namiddag van 24 October ll. tegen half een begaven zich de Amerikaansche Kapitein W. W. LOWE en de Officier V. I. MORRISON, met de Sergeanten ATWOOD en CHARLES (tolk van het Garnizoen) en drie soldaten naar Villa Duarte om den Dominikaanschen Generaal RAMÓN BATISTA gevangen te nemen.

Toen de patrouille bij diens woonhuis gekomen was, werd de Generaal gesommeerd zich gevangen te geven, maar hij bood wederstand en vluchtte in een winkel. Onmiddellijk werd op hem geschoten.

Grl. BATISTA liep toen weer uit den winkel naar zijn woonhuis terug, waar hij zwaar gewond neer viel en bijna onmiddellijk daarna stierf

Zoodra de eerste schoten weerklonken, ontstond groote opschudding onder de bevolking, terwijl de vrienden van Grl. BATISTA kwamen toegeloopen en klappen uitdeelden onder de Amerikanen. Spoedig spanden zij hun revolvers en legden hun karabijnen aan.

Kapitein LOWE sneuvelde evenals de Sergeant ATWOOD, terwijl Luitenant MORRISON gewond werd aan hoofd en knie, de drie Amerikaansche soldaten vielen ook neer, gewond of gedood. Een der paarden werd eveneens gedood.

De Officieren en soldaten, die waren toegesneld met vele manschappen van de *Castine* moesten de vlucht nemen en staken de rivier over, zoo snel zij konden.

Maar de militaire macht kwam spoedig uit het fort met 2 mitrailleuses en 100 à 150 soldaten. Ook de Amerikaansche kanonneerboot *Castine* zond nu geregelde troepen naar wal.

De opschudding onder de bevolking werd er niet minder op, nam eer toe in hevigheid. Men zag reeds menigeen met revolver of karabijn gewapend.

Viva la Republica Dominicana! Viva Borinque! klonk het langs de kaden, waar de menigte zich verzameld had. Anderen trokken weer naar het huis van President HENRIQUEZ, gereed om hun Hoofd te verdedigen. De partijleiders waren in voortdurend contact met hun partijgenooten.

Een groep Dominikanen van 8 á 10 man was blijven vechten met de Amerikanen. Vreedzame burgers liepen verwondingen op, zooals Mevrouw ISABEL MATOS en een andere vrouw LUISA genaamd, terwijl ook twee sjouwers werden gewond.

De kleine groep vechtersbazen begreep natuurlijk het tegen dien overmacht niet lang te kunnen volhouden en week zoo zoetjes aan de straat uit de bergen in.

Toen trokken Amerikaansche patrouilles overal rond om de huizen te onderzoeken en de wapenen in beslag te nemen. Alle huizen waren gesloten en bleven gesloten, moesten met geweld, soms met bijlslagen worden geopend. De ontvangst was nergens hartelijk. Ruwe tooneelen vielen er voor. Na het voetvolk volgde de huiszoeking door de ruiterij en ten slotte nog een door de mariniers. Hier en daar brak brand uit, ook plunderden de Amerikanen sommige winkels.

De vreemdelingen heschen hun nationale vlag, maar de Amerikanen onderzochten ook die huizen, zoo bijv. het huis van den Nederlandschen Onderdaan, de Heer M. CURIEL.

Daar de mannelijke bevolking zich in huis niet veilig waande, vluchtten de mannen naar het gebergte, wat tot veel geschrei van kinderen en vrouwen aanleiding gaf.

Toen eindelijk het schieten in de straten had opgehouden mocht niemand meer passeeren zonder van top tot teen gevisiteerd te worden.

Ten teeken van rouw over den gevallen Kapitein heesch het fort de vlag halfstok.

Grl. PENDLETON ging zelf aan het hoofd zijner Officieren met zwaar gewapende soldaten de straten door; de wachten werden verdubbeld, het Amerikaansch Consulaat scherp bewaakt.

De stemming onder de Amerikaansche soldaten was zeer slecht. Een koetsier had een vrachtje weggebracht en vroeg betaling, de man ontving een paar opstoppers.

Een Amerikaansche chauffeur reed een rijtuig aan. toen hem zijn stommiteit verweten werd, sloeg hij den koetsier en wilde ook den inzittenden heer te lijf.

De Heer MANUEL DIAZ verliet 's avonds zijn huis en werd door de Amerikaansche soldaten beschoten. Drie kogels troffen; den volgenden morgen is hij aan zijn wonden overleden.

De Dominikaansche Kapitein ROMUALDO ABAD liep twee kogels op, een kleine jongen SERGIO MEDINA een bajonetsteek. Geen van beide hadden zich in het gevecht gemengd.

Toen de Heer FRANCISCO MOLINUEVO den volgenden morgen van Sto Domingo, waar hij had overnacht, zich weer naar *Villa Duarte* had begeven om zijn winkel te gaan openen, werd hij hierin verhinderd door Amerikaansche soldaten, die zijn huis omringden en hem sloegen.

Het lijk van Grl. BATISTA werd onder grooten toeloop van volk begraven, dat van Kapitein LOWE werd gebalsemd en zal met de *Iroquois* naar de Ver. Staten worden overgebracht.

De Amerikaansche soldaten legden den volgenden dag loopgraven aan langs den grooten weg naar Villa Duarte en langs de kust.

Op het kerkhof zag men het lijk van den Dominikaanschen smid FELIPE O. PIÑERO met opengereten buik.

De families trekken bijna allen weg uit Villa Duarte. De Amerikaansche soldaten hadden zich in de kerk gelegerd en lieten slechts vrijen toegang tot 's avonds 6 uur.

Twee dagen later 's avonds om 7 uur, weerklonk opnieuw een schot. De Amerikaansche soldaten, die in het Park waren, trokken onmiddellijk naar het Café *El Polo Norte* en schoten luk raak op de bezoekers. Een oude man, FELIX CUEBAS, eigenaar van het koffiehuis wilde de deur sluiten en werd doodelijk getroffen; een der bezoekers *Temistocles Ruiz* kreeg een doodelijke wonde in de borst.

Een verdwaalde kogel doodde een jeugdig student JULIO C. MARTINEZ in zijn eigen huis.

De verontwaardiging in Sto Domingo is algemeen, de opgewondenheid groot, terwijl de Amerikanen zeer ontevreden zijn over het verloop dezer droeve gebeurtenis.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand October zijn

Binnengekomen. VAN		Uitgezeild. NAAR	
Aruba	44	Aruba	48
Barbados	1	Barbados	3
Bonaire	80	Bonaire	27
Bov eilanden	1	Bov; eilanden	1
La Guayra	2	La Guayra	1
La Vela de Coro	5	La Vela de Coro	6
Maracaibo	12	Maracaibo	16
Pto. Cabello	1	Pto Rico	1
Pto Colombia	1	Rio Hacha	2
Rio Hacha	3	Sto Domingo	3
San Juan	2		
Sto Domingo	2		
totaal	104	totaal	108

October is zeer gewoon geweest voor de zeilvaart. Wellichtook ten gevolge der langdurige windstilte en sterke tegenstroom. De reizen der schoeners zijn daardoor merkelijk vertraagd. De **20 de Julio** deed o. a. 5 dagen over eene reis van hier naar Aruba.

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 1sten Maart 1915 t|m den 31sten Augustus 1915 onder Nos. **7060 M**, t|m **6497 O**, zal plaats hebben op *Donderdag* den **23**en **Nov.** a.s., en volgende Donderdagen

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 18en Nov. 1916.

De Voorzitter,

11 C. S. GORSIRA.

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand October 1916 aandeden met vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
	INHOUD IN M3.			INHOUD IN M3.		
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand October	104	10,881	10.246	23	144.953	87.816
Vorige maanden.	994	121.747	112.094	245	1.559.386	964.625
Totaal.	1098	132.628	122.340	268	1.704.339	1.052.243

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij

HAVEN-NIEUWS
VAN 11 NOV. – 25 NOV.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Mimer	J Hopland	14 Nov	Maracaibo	16 Nov	New York
Caracas	H Hichborn	15 „	La Guayra	15 „	New York
Merida	A Johanson	15 „	Maracaibo	16 „	Maracaibo
Willem I	J P vd Borden	11 „	New York	18 „	Amsterdam
Commewijne	Wagenmaken	18 „	Amsterdam	19 „	New York
Maracaibo	P W Johnson	18 „	New York	18 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	20 „	Maracaibo	20 „	La Guayra
Merida	A Johanson	22 „	La Guayra	23 „	Maracaibo
Philadelphia	G M Goodman	22 „	New York	23 „	La Guayra
Maracaibo	P W Johnson	23 „	Maracaibo	23 „	New York
P d Nederlande	J C Metus	29 „	New York	25 „	New York
Pr Fr Hendrik	P Koningstein	24 „	New York	30 „	New York
Europa	G Scribanis	12 Nov	Colon	18 Nov	Genova
Manuel Calvo	J Ciza	16 „	Colón	16 „	Barcelona

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Camia H	11 Oct	Vela de Coro	*Refugio*	11 Nov	Aruba
Themis H	10 „	Maracaibo	*Venecia*	11 „	Vela de Coro
20 de Julio	11 „	Aruba	*Maria Leoncita*	13 „	Maracaibo
Estelle H	12 „	Maracaibo	*Marina V*	14 „	Maracaibo
Carlota H	12 „	Maracaibo	*Gacela H*	14 „	Maracaibo
Estelle H	12 „	Aruba	*Refugio H*	14 „	Aruba
Maria Leoncita	12 „	Aruba	*20 de Julio*	14 „	Aruba
Dreadnought H	15 „	Saba	*Estelle H*	18 „	Isl barlvento
Rita Otilia V	15 „	Vela de Coro	*Themis H*	16 „	Maracaibo
Maracaibo V	15 „	Maracaibo	*Alix H*	16 „	Aruba
Lady C	17 „	Maracaibo	*Electra H*	18 „	Maracaibo
			Diana V	19 „	Aruba